

Laat de Navo proberen met Rusland te praten

De Navo zou er verstandig aan doen het gesprek met Rusland aan te gaan, schrijft Kees Matthijssen. Over elkaar praten en naar elkaar wijzen vergroot het risico op escalatie.

In korte tijd heeft de Navo tweemaal spoedoverleg gevoerd op grond van artikel 4, naar aanleiding van Russische drones boven Polen en Russische jachtvliegtuigen in Estlands luchtruim. Of het toenemende Russische provocaties zijn blijft nog gissen, maar het zou kunnen. De Navo gebruikt ferme taal en heeft de militaire presentie aan de oostgrens versterkt.

Het Russische ministerie van Defensie heeft in een reactie op de drones in Polen onder andere aangeboden om te overleggen met het Poolse ministerie van Defensie. Er lijken geen aanwijzingen te zijn dat Polen op dat aanbod wil ingaan. Afgelopen maandag was wel een door Polen aangevraagde spoedzitting van de VN-Veiligheidsraad, waarin het stevige taalgebruik tegen Rusland.

Los van de feitelijke gebeurtenissen verdienen twee aspecten nadere beschouwing. Het gebrek aan samenhang en eenheid in de Europese retoriek, en de vraag of de Navo niet toch het gesprek met Rusland moet aangaan.

Opzet

In de retoriek valt op dat niet alleen betrokken landen en de secretaris-generaal van de Navo zich publiekelijk uiten, maar ook EU-commissievoorzitter Von der Leyen, die sprak van een roekeloze en ongekende schending van het Poolse luchtruim, en EU-buitenlandcommissaris Kallas die sprak van escalatie en suggereerde dat er sprake was van opzet. Of dat feitelijk al vaststond is maar de vraag.

Secretaris-generaal van de Navo Mark Rutte houdt een persconferentie nadat Rusland het Estse luchtruim heeft geschonden. FOTO AFP

Vanuit het beginsel 'schoenmaker blijf bij je leest' is de vraag of het niet verstandiger is de woordvoering meer te stroomlijnen en aan de Navo over te laten, in samenspraak met betrokken lidstaten. Het zou de eensgezindheid en de boodschap in Navo-verband ten goede komen. Rusland voedt voortdurend de verdeeldheid in Europa en meerdere stemgeluiden, die inhoudelijk soms ietwat verschillen, zullen Poetin sterken in zijn strategie.

De tweede vraag is of de Navo niet het gesprek met Rusland moet

aangaan. Over elkaar praten en naar elkaar wijzen vergroot het risico op escalatie vanzelf. De Navo zou er verstandig aan doen het gesprek aan te gaan. De opstap hiervoor kan Polen juist nu doen naar aanleiding van het Russische aanbod om te praten.

Of het leidt tot resultaat is een te rechte vraag die wellicht ook in Navo-kringen wordt gesteld. Immers, na de Russische invasie in Oekraïne heeft de Navo de dialoog met Rusland, via de Navo-Rusland Raad, gestopt. Toch schrijft de Navo op haar website nog steeds bereid te

Een ongeluk schuilt in een klein hoekje, en dan kan het wel eens te laat zijn

zijn om de communicatiekanalen met Moskou open te houden om risico's te beperken en escalatie te voorkomen.

Juist vanwege dat laatste zou de Navo een poging moeten wagen. Het zou allereerst een signaal zijn dat de Navo, naast militaire maatregelen, bereid is tot dialoog. Het Russische aanbod aan Polen zou beantwoord moeten worden. Rusland kan zeggen wel de dialoog te zoeken, maar ziet de Navo dat niet doen. De Navo zou zich het uitstralingseffect moeten beseffen, niet alleen op Rusland, maar ook elders in de wereld.

Wederzijds begrip

Ten tweede kan het helpen om het wederzijds begrip te vergroten. We doorgronden en begrijpen te weinig van de Russische belangen, maar uitent voortdurend verwijten. Begrijpelijk als het gaat om de Russische agressie in Oekraïne, maar we moeten dieper en breder kijken naar wat Rusland drijft. Ook al komt het niet tot afspraken, elkaar wat beter begrijpen kan helpen en wellicht kunnen toch aanknopingspunten worden gevonden om tot bepaalde afspraken te komen, al is het bijvoorbeeld maar hoe bij grensincidenten overleg te hebben.

Tot slot, het belangrijkste in deze situatie is dat in gesprek komen kan helpen om verdere escalatie te voorkomen. De grote zorg op dit moment is de potentieel escalerende trend zonder dat we met elkaar spreken. Een ongeluk schuilt in een klein hoekje en dan kan het wel eens te laat zijn.

Kees Matthijssen is luitenant-generaal (buiten dienst)

